

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਜੋੜੀ ਅਤੇ ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਐੱਫ.

ਜਗਮੋਈਆਂ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ — ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

* 1963 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ UI।

^^ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਡੈਟ (ਐਕਸਯੂਵੀ

1954 ਦਾ) -ਐਸ. ਆਈ.ਡੀ. ਅਤੇ 20—ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ 31 ਵਾਂ) ਨਿਯਮ-ਨਿਯਮ 56 ਅਤੇ 62—ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ- ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਲਾਟੀ - ਅਲਾਟੀ - ਕੀ ਨਿਯਮ 62 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ , ਡਾਇਲ ਕਰੋ , ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟਾਂ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਸਾਰੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਸ਼ੇਰ 20 ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੈ । ਵੇਚਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਐਕਸ-ਗ੍ਰੇਜ਼ੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 62 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਆਈਵਰਸਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ , ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਦੇ ਨਿਯਮ 56 ਅਤੇ 62 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਅਲਾਟੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 62 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਮਤ ' ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗ ਆਇਲਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ- ^ / ਟਨ- ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ , ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਲੇਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਅਲਾਟੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ । ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਾਲਾ ਇਲਾਜ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

4 ਸੰਵਿਧਾਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਧੂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਨ। ਚਿੰਤਤ ਹਨ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

_> ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮਾਣਯੋਗ ਵਿਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਜਸਟਿਸ ਡੀ. ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ 28 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 31 ਅਗਸਤ, 1964 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ. ਕੇ. ਮਹਾਜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

^ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ

* ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਰਿੱਟ, 12 ਫਰਵਰੀ, 1963, 10 ਸਤੰਬਰ, 1962, 30 ਜੁਲਾਈ, 196 ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 4, ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 2 ਅਤੇ 29 ਜੂਨ, 1962, ਕ੍ਰਮਵਾਰ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਚ. ਐਸ. ਵਾਸੂ ਅਤੇ ਬੀ. ਐਸ. ਵਾਸੂ।

ਸੀਡੀ ਦੀਵਾਨ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

■

ਆਰਡਰ

4 ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.—ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.

1963 ਦਾ ਨੰਬਰ 323 ਅਤੇ 1963 ਦਾ 2413। ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਥ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਹੈ। 1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 323 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ 'ਤੇ 30 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ 8 ਯੂਨਿਟ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

ਮਿਆਰੀ ਇਕਾਈਆਂ

ਪਿੰਡ ਰੁਈਪੁਰ ਵਸੀਲ 14 ਏ

ਇੱਕ ਪਾਣੀਪਤ.

ਜ*ਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2413 ਵਿਚ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ (ਰਛਪਾਲ ਕੌਰ), ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ 47 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ 81 ਯੂਨਿਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 12 ਸਟੈਂਡਰਡ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਏਕੜ ਅਤੇ 124 ਯੂਨਿਟਾਂ, ਅਤੇ 9 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ 10 ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। 450 ਪ੍ਰਤੀ ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ। ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 56 ਅਤੇ 62 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ - ਦੂਜੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਰਕਬਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਤੋਂ 8 ਗੁਣਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ-

- (1) ਕਿ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੇਟ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ। 450 ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ;
  - (2) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ 6 ਗੁਣਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ 8 ਗੁਣਾ; ਅਤੇ
  - (3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ
- • ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ " ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪੋਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ". ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਝਗੜੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਲੀਲ ਜਗਰਨੋਹੀ'। ਸਿੰਚ
 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ: ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ)
 ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 56 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਦੇ
 ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਕਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹਾਜਨ Xi
 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਆਰੀ ਉੱਚਤਮ ਦਰ ਨੂੰ ਫਿਕਸ ਕਰਦਾ ਹੈ
 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਏਕੜ 450. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਿਯਮ 62 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ
 ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਲਾਟੀ ਜੋ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ
 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।
 ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਐਡ. ਨਿਯਮ 56 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁੱਲ
 ਨਿਯਮ 56 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰੇਟ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ
 ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਰੁਪਏ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 450 ਪ੍ਰਤੀ ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ।

ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਲਾਟੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ
 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
 ਨਿਯਮ 69 ਅਜਿਹੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਲਈ ਅਧਿਆਇ VIII (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 56 ਅਤੇ 62 ਆਉਂਦੇ ਹਨ) ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ
 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਯਮ 56 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮ 62 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ
 ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ: ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਵਿਭਾਗ
 ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਉਸ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਭਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ
 ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 1000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। 450
 ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ,
 1954 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 62. ਜੋ
 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਾਹੀਯੋਗ
 ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੂਲ ਅਤੇ ਵੇਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ
 ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇਖੋ। ਸੈਕਸ਼ਨ 20 com ਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਪੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ
 ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ
 ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪੂਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ
 ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼
 ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦ

ਜੈਕੂਹਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਿਯਮ 62 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀ। ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਲਕ, ਆਈ.ਸੀ.. ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ

offici ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਅਲਾਟੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਪਰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਾਲਾ ਇਲਾਜ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ. ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਹਨਾਂ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਪਰੇਟ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਧਿਆਇ VIII ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 62 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਕਮੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਧੂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਟੈਨਸ਼ਨ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵਾਸੂ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਵਿੱਚ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)। ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਯੂਨੀਅਨ ਇੰਡੀਆ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤੀ -ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਕ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ----- ਐਕਟ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ- ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਪੰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ,

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਸੂ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 72 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਾਸੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ 72 ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਪਹਿਲੀ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:—

“19(4) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਵੇਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ, ਲੀਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ 'ਜੋ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ

(1) ILR (1961) 1 ਪੁੰਜ. 415=Ü961) 63 PLR 75.

ਜਗੀਨੋਹਣ ਸਿੰਘ,
ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ
ਅਤੇ ਹੋਰ

ਮੈਂ ਉਹ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ 50 ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੋ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਲਈ
ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਹੀ ਹੈ -
:

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਧਾਰਾ 19(4) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜੋ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ RI ਹੈ: -

“ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕੌਮ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਐਕਟ, 1954 (1954 ਦਾ 44) ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਹੀ ਵਸੂਲਣ ਲਈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਅਜਿਹੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਸੰਪਤੀ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਹੀ ਹੈ,

- (1) ਖਾਲੀ ਖੇਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਲਾਟੀਆਂ ਜਾਂ ਪਟੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ 8 ਗੁਣਾ ਕਿਰਾਏ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (2) ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ; ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ 6 ਗੁਣਾ ਕਿਰਾਏ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰਐਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਤੋਂ 8 ਗੁਣਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਉਹ ਸੁਣਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਤੋਂ 8 ਗੁਣਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ 8 ਗੁਣਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ 6 ਗੁਣਾ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ: ਇਸ 'ਤੇ, ਦਾ ਹਿੱਸਾ

ਕੇਸ. ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ- ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ।
ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 50.

ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ, ਜੇ-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ. ਆਰ. ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

